

Töölise Hääl

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu häälekandja

Nr. 9

September 1929

II aastakäik

Tellimise hind postiga:
 Hastas . . . . . 120 senti
 6 kuu peale . . . . . 60 „
 3 „ „ . . . . . 30 „
 1 „ „ . . . . . 10 „
 Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja ametiühingud.

Ilmub 1 kord kuus.
 Aadress: Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.
Üksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:
 1 lehekülj . . . . . 20 „
 1/2 „ „ . . . . . 10 „
 1/4 „ „ . . . . . 6 „
 1/8 „ „ . . . . . 3 „
 Tekstitehing ja ristis
 50% kallim

Sisukord: 1) Asuge liikmete kogumisele. 2) L. Johanson — Töölise wanaaasta seadus. 3) Orwusto — Ametiühingute sõjawastane wõitlus. 4) Tööõnnetusi tuleb ära hoida. 5) Tööõiguse ajaloo. 6) Kommunistlik ja wabaametiühinguline streigitaktika Ühisliikluses. 7) Moskwa ja Inglise ametiühingud. 8) Kaaweri ja Ko häbitaw mürgel. 9) Ametiühingulise wõitluse kultuurilisest mõttest. 10) Jaapani ametiühingulise liikumise seisukord. 11) Ametiühingute kawatsusi organiseerimise alal. 12) Teateid kodumaisetest ametiühingutest. 13) Välismaisetest ametiühingutest.

Asuge liikmete kogumisele!

Rats tähtsat probleemi.

Wabaametiühingulised sihid olgu selged.

Me ei tohi wäljuda! Peame igaüks püüwalt ja järeljätmatult töötama oma ametiühingu edu kasuks! Meie kõik oleme kohustatud tegema kihutustööd organiseerimatu kessel!

Kui jägedasti oleme sõnas ja kirjas pöördunud nende hiiuatega jeltfimeeste poole! Aga ka täna pole ülearune veel kord ütelda: loogage liikmeid oma ametiühingule; äratage organiseerimatu; kindlustage meie wõitluswäerinda! Meie tahame ametiühinglastele korjata jeni neid üleskutseid, -kuni pole koondunud ametiühingutesse kõik palgatööst elamad rahwafihid.

E. Töölisühingute Keskliidu juhatusel algatusel korraldatakse septembri kuu algusest peale üle maa ametiühingute organiseerimisfoosolekuid, mille sihiks tõmmata ühingutesse neid töölisklassi liikmeid, kellele kuidagi teistiti liigi ei pääse. Ametiühingulased, teie kohus on hoolitseda, et need foosolekid oleksid rahwarikkad ja et nad annaksid võimalikult juuremaid tagajärgi.

Aga organiseerimistöö ei tohi piirduda üffi organiseerimatu kessel, waid liikmete kogumine fogu organiseerimistunde kessel peab jündima ka töökohtades, wabrikutes ja töökohtades. Meil pole miht veel ühtki ettewõtet, mille kõik töölised kuulufid ametiühingusse. Ametiühingute liikmed, jeadke oma lähemaks ülesandeks wallutada oma töökoda, jooksta tormi oma faasttöötajate peale, jeketada neile jeni ametiühingust ja jelle tähtsusest, kuni wiimaneq wastupanu teie ees raugeb. Selle ülesande täitmiseks ei jaa meie joowitada teile mingisuguseid muid abinõuseid, kui wanu juba ammu mujal proowituid — isiklik kihutustöö töö juures, kodus ja igalpool, kus juhtute kofku oma faasttööliseq. Teisi organiseerimistöö metoode ja retsepte pole üldse. On need wanad mõtted annud mujal häid tagajärqi, siis peawad andma meilgi. Minult püstitust, head tahet ja usku peab ametiühingulastel enestel olema!

Suuremaks pabeks ametiühingulise or-

ganiseerimistöö alal on liikmete arvu
alaline mõnkumine või fluktuatsioon.

Kui näiteks aasta jooksul korjatakse ametiühingusse 300 uut liiget ja aasta lõpuks langeb liikmete üldarvust välja 250 liiget, siis on 50 liikmeline juurekasv liig väike. Uute liikmete juurevõtmiseks kulus-
tatud vaev läheb vanade liikmete väljalangemise tõttu juurevõtmisele jaolt kaotati, orga-
ganiseerimistöö on juba väheviljakas ning
koogu ametiühing omandab läbivõiduhoomi
ilme, mille tõttu kaob stabiilsus ja saab
võimatuks liikmete kasvatamine.

Ametiühingulise organisatsioonistöö
ülesandeks olgu võitlus ford liikmete as-
tunud tööliste eemalejäämise vastu. Ame-
tiühingute liikmete loomulikuks kahanemi-
seks tuleb lugeda seda kahanemist, mis tin-
gitud liikmete surmast. Mis üle selle, on
pabe, väärnähtus, mida tuleb ära võita.

See tegelikult teinud organisatsioonist-
tööd, see teab, et palju tervem on tuua
ühingusse inimest kes kunagi pole olnud
ametiühingu liige, kui seda, kes ford juba
olnud, kuid mingisugusel põhjusel sealt
lahkunud. Sellepärast olgu meie ülesan-
deks koogu jõuga mõjuda kaasa, et

hoida kinni

ametiühingute liikmeid. Kujutataku ainult
ette, millise tüüpi areneksid ühingud,
kui neisse jääksid püsima kõik, kes ford
astunud liikmeks. Meie ametiühingulise
pere arv ei oleks siis praegu mitte 5—6
tuhat, vaid 50—60 tuhat!

Miks lahkuvad liikmed ühinguteist?

Tegeliku elu kogemuste järgi otustas-
des, on juba tähtsamaks põhjuseks liikme-
maksu tasumata jätmine. Kui inimene
miskipärast kuu, kahe, kolme jooksul ei
juhtu astuma ametiühingu ruumi või ei
puutu kokku ühingu usaldusmehega ning
ei saa tasuda liikmemaksu, siis koguneb
kaunis suur võlg, mida hiljem korraga
raske tasuda ja ta jätubki meeleollu liit-
uudise koogu ametiühingu peale käega. Oleks
aga ametiühing korraldanud asja nii, et
liikmelt iga nädal oleks nõutud maksu,
siis oleks ta selle häämeelega tasunud ja
poleks kunagi mõelnudki jääda ühingust
eemale. Täheleb, liikmete fluktuatsiooni
tähtsima põhjuse kaotamiseks ärge unu-
sataku organisatsioonistöö ülesannete hulka
võtmast tiheda usaldusmeeste võrgu loo-
mine ja

maksukohtade asutamine.

See usaldusmees ja liikmemaksu korjaja
on see, kes peab alati taskus oma töökojas
või vabrikus töötavate ametiühingu liik-
mete nimekirja ja pöördub igaal palgapäe-
mal oma kolleegide poole maksunõudmi-
sega. Toimitakse nii täpselt, siis jääb
90% jeni väljalangenutest edasi ühingusse.

Teie eemalejäämise põhjuseks on iga-
juugu arusaamatused, võõrrii mõistmised ja
oma liikmediguuste mittetundmine. See
maksab eestkätt muudugi uute liikmete
kohta. Sellepärast tuleb teha nende keskel
järjekindlat selgitustööd ja õpetada neid
ametiühinguliselt mõtlema.

Maksukohtade korraldamine ja kasva-
tustöö kuuluvad tähtsimate organisööri-
misülesannete hulka. Seda ärge unu-
sataku meie ametiühingud ja nende juhid.

Geesti ametiühinguline liikumine on
viimastel aastatel arenenud, kuid ta pole
kaugeltki jõudnud selle tugevuseni, mis
tarvilik viljaka mõitluse pidamiseks ette-
võtjaskonnaga. Aga ei keegi muu ei aita
meil parandada meie majanduslikku olu-
orda kui meie ise. Meie peame tahtma
seda teha ja vaba ametiühingud on meil
abinõuks sealjuures.

Vaba ametiühinguline liikumine püüab
võimaldada töölisklassile kõiki kultuuri
hüvesid, ta tahab mitte ükski parandada
elutingimusi, vaid luua uut paremat elu-
korraldust jeniise asemele, mis on rajatud
väljakurnamisele ja kasuahnitsemisele.
Vabametsiühinguline liikumine rühub sot-
sialismi teostamise poole, see on, ta tahab
luua niisugust riigi- ja majanduselu wor-
mi, kus alles inimene saab inimeseks, kus
valitseb vabadus ja ühediõiglus. Vaba
ametiühingud tahavad, et väärtusi loom
töö ei jääks ainult valmistusfaktoriks,
vaid et ta muutuks kõrgemaks rõõmuks,
nagu seda on kunstnikule ta kunstiteose
loomine. Töö ei tohi olla sunnitöö, teda
ei tohi pidada alandavaks ja töökorraldus
ise ei tohi tõugata inimest eemale. Meie
ülesanded on suured. Siiski mõistame
meie hästi oma sihti, mille poole püüame
organisööriid töölisklassi mõitlusväerina-
naga, ja teed, mis meid sinna viib. Meie
peame vaid jatkama edasijammumist juba
aastakümnete eest ametiühingulises liik-
mises kindlakääratud suunas. Ärge olgu
tagasitõmbumist, vaid üksmeelsest edasi.

Kõik kõepoolest kerge meie katvabeko-
hastelt luua ümber praegust ilmaorda.
Seks läheb tarvis vahel mitme põlve

tööd. Kuid keegi, mis juba teiste maade ametiühingute poolt jaarutatud on küllalt juur, et sihendada meie ühe wabaametiühingulise liikumise elujõusse. Ei keegi saa salata, et ametiühingute mõju tagajärjel on palju kiiremini arenenud sotsiaalpoliitiline teadusandlus ning töölisklassi kultuuriline tajapind.

Præegu seisame meie inimkonna arengu uue aegjärgu algul. Tulewik kuulub meile, töötavatele klassidele. Veel mõib küll tabada meid mõni kaotus, aga seisama panna meie edukäiku ei juuda keegi. Kui hoiame ühte ja koondame omi ridu, siis oleme äravõitmatud. — Seda tõsiasi

peame ütlema ja seletama alati organiseerimatutele.

Kes tahab aidata kaasa meie nõudmiste kiiremale teostamisele, sotsiaalsele arengule, palga- ja tööolude parandamisele, suuremate kultuurhüvede jaarutamisele, see peab mõitlema ühes wabaametiühingutega ja olema oma tööala ühingu liikmeks. Nädades alati filmis oma sihti, peame tungima organiseerimatute hulka ja muutma need oma ühingu sõpradeks, kaas mõitlaja teks.

Seltsimehed, meie kutsume teid, aidate kõik ametiühingulisele organiseerimistööle kaasa.

Töölise wanemate seadus.

Seaduse arutamine III riigikogus.

Uus eelnõu IV riigikogus.

Töölise wanemate instituuti seiamme teiste riikide teadusandlusest juba läinud aastajaja eimejelt poolikult. Algul oli wanemate walimine wabatahtlik. Kuid juba 1849. a. tõusis Saksimaal küsimus, kas ei tuleks wabrikwanemate instituuti teha funduslikuks. Hiljemalt on jeda tehtudki väga paljudes riikides. Pea igal pool, nii wanas kui uues maailmas, tegutsewad wabrikwanemad.

Wenemaal, enne ilma sõda, oli wabrikwanemate seadus (tööstuslike töö seaduse § 202—§ 210) pärit 1903. a. See oli maffew ka Gesti territooriumil. Mitte ainult suuremates wabrikutes ja tehastes, waid ka kessi- ja wäiketööstuses, näiteks trükkikodades, olid töölisel wanemad, kes olid wahemeesteks töölise ja töösturi wahel.

Wene seadus oli puudulik. Et jeda parandada, anti 22. jaan. 1919. a. Gesti Ajutise Walituse poolt määrus, mis kannab nime: „Wabrikute ja tehaste töölise

organiseerimise ja wanemate nõuogu põhjuskiri“. Tol ajal oli Gesti teadusandlus, iseäranis aga walituse määrused, väga puudulikud. Gesti torfab see filma töökaitse määrustest, mis tollest ajast pärit. Nii oli ka põhjuskirjaga, mille olulisemaks meaks oli — karistusnormide puudumine. Selle tulemus: tegelikus elus ei täidetud „põhjuskirja“ nõudmisi.

Töölise wanemate walimist, iseäranis aga nende tegutsemist tahtsasti ette wõtete juhatajate poolt igasuguste abinõudega. Mõnel pool kuufati neid taga, wallandati põhjusteta, jageli, ihegi suuremates ette wõtetes, jäeti nad täiesti walimata. Kuigi töölise wanemate instituudi tarwilikkust on tõendanud just ka wälisriikide töösturid, Gesti töösturi omapära peab jeda siiski weel üle aruseks ja enne aegseks. Gesti te gutfew rööwkapital ei taha tunnustada väga jageli ühtegi töökaitse seadust ega tööliste enesekorraldust.

Kõige algelisemadki töökaitse nõudmi-

Kui meie tahame täita omi ülesandeid rahwamaajanduses, riigis ja ühiskonnas, kui töölisklass peab sammuma edasi, siis on tungiwalt tarwilik, et suureneks ametiühingute mõju. Ainult tugewad ametiühingud pakuwad kaitset ette wõtjate kallaletungi wastu ja kindlustawad edu kõikidel ametiühingulise töö aladel.

Seltsimehed,

astuge kõik oma tööala ametiühingu liikmeteks!

jed jäetakse täitmata, ilma et jellele karistatus järgneks.

Sääranis just viimaste aastate kestel on muutunud töölisanemate küsimus väga teravaks. On selge, et jeda lahendada ilma vastava seadujeta võimalik pole.

Kui 1928. a. lõpul langes J. Tõnissoni valitus sisetiste vastolude pärast ja jelleletõttu, et ta ei juutnud riiki ikalduse-ajast läbi viia, ning looma ajuti uut koalitsiooni sotsialistidest ja niinimetatud keskerakondadest, nihutati esirinda ka töölisanemate küsimus. M. Mei valitjuse deklaratsiooni mõeti ka töölisanemate institutsioonile kindla seadusliku aluse andmine.

Kõige töötas ka tööhoolekandeministriteerium välja töölisanemate seaduse, mis vastab sihtul ja ulatuse poolest teiste kultuuririikide seadustele.

Seaduse esitati mahariigi valitjusele, kes selle andis, nagu ikka, ministritevahelise komisjoni. Siin leidsid eelnõu üsksüüda paragrahvivid vastuvajalust teiste ministrite esindajate poolt. Kui aga eelnõu tuli valitjuses arutusele, teatasid tööerakonna esindajad, kohuminiister L. Kalkus ja kaitseminiister M. Suhtam, et tööerakond esitatud kujul eelnõu ei poolda, jelle riigikogus läbi viimiseks omalt poolt ei saa garanteerida. Eelnõu olewat liig avar ja kaugele minem. Tulemat piirduda vaid mõningate muudatustega maksimas „põhjustirjas“. Kuna samal seisukohtal ajusid ka teisedki kodanlikud ministrid, jäeti tööhoolekandeministriteeriumi seaduseelnõu korvale, ning töötati välja ja esitati riigikogule „põhjustirja“ muutmise eelnõu, millega valitjuse laua taga rahule jäid ka tööerakonna ministrid. Riigikogus aga avaldus, et eelnõu ka viimase võimaluseni kõrbitud kujul on tööerakonnale vastuvõtmata, jee erakond ei mõtleki kofkulleppe täitmisele. Sääranis vihaselt astus töölisanemate institutsiooni vastu välja tööerakonna tolleaegne juht ja juuremõjumees M. Weiler, kes mingisugustel põhjustel osutus töölisanemate fanaatiliseks vastaseks.

Tööerakonna poolt, jeda toetasid teised parempoolsed oma manöövrivõttega, töötaksustega ja muude trikkidega, osatigi eelnõu vastuvõtmist takistada: riigikogu lõpetas oma ea.

Kui kofku tuli 4. riigikogu, esitas sotsiaalministriteerium need eelnõud, mis kofku-

leppes ettenähtud, valitjusele uuesti. Siit saadeti nad riigikogusse. M. Mei valitus lahkus, asemele tuli D. Strandman. Muidugi nõutakse nüüd uue ministri ja uue valitjuse seisukohta.

Kuna aga töölisanemate küsimus igapäevaga teravamaks muutub, jee seadus kiire on, esitas Eesti Sotsialistliku Töölisanemate Partei riigikogu rühm 4. riigikogule omalt poolt „Töölisanemate seaduse“ eelnõu. Seega on kindel, et küsimus riigikogus, kes kofku astub oktoobrikuu algul, arutusele ja otsustamisele tuleb.

Esitatud eelnõu järgi valitakse töölisanemad kofkides era-, omavalitsus- ja riigitööstusettevõtetes, mis on ajutatud kaemaks kui 1 kuuks ja kus alaliselt tegewuses vähemalt 10 töölisl.

Seaduse eesmärgid on: ettevõtte juhatajale ettevõtte paremale majanduslikele järele seadumiseks ja uute töötamisviiside elluviimiseks kaasaaitamine; töölisanemate palkamise ja lahutamise seaduslikkuse, töölepingute, tariifimääruste, ja vahetõttu otjuse täitmise ja jelle järele valamine, et töötajad teravhoiu ja õnnestuse arahoidmiseks väljaantud seadustele ja määrustele vastaks ning kaasaaitamine õnnestusjuhtumiste ja kutsehaiguste vastu võitlemisel; töölisanemate järeleuurimiseks osatõttu ja tööandjaga vastastikkuse läbirääkimise teel nende lahendamine, ehk kui jee võimalik ei ole, siis kaasaaitamine, et jee lepituskohu läbi jünniks; sisetõttu määruste, palgatariffide ja kofkide teiste tööstuslike Seaduses ettenähtud hinnakirjade läbi vaatamine ning enne tööinspektorile kinnitamiseks esitamist nende kofku seisukoha võtmine; alaealiste ja naiste töötõttu tarvitamise seaduslikkuse, töötaja ja puhkepäevade kofku väljaantud seaduste ja määruste täitmise järele valamine; ettevõtte juures olevate töölisanemate olukorra parandamiseks ellukutsutud asutuste juhtimisest osatõttu; igasugustesse asutustesse, kus tarvilik ettevõtte töölisanemate esitus, esitajate valimise korraldamine; ettevõtte töölisanemate peakoosoleku seaduspärase otjuse täidesaatmine ja nende täitmise järele, samuti haiguse ja õnnestusjuhtumise vastu kindlustamise seaduste täitmise järele valamine.

Eelnõu järele annab ettevõtte juhataja või tema asemel seletust töölisanemate kofku nende sündmuste kofku ettevõttes, mis puudutavad töölepingut või töötõttu-

niisi, näitab ette kõiki vastavaid raamatuid ja dokumente, annab veerandaasta tagant aruande ettevõtte üldise seisukorra ja tulewiku kawatjaste, kui ka loodetava töötariwiduse kohta, peab nõu tööliliste walandamise ja juurdemõtmise üle jne.

Wanemate arv on jätud endiseks, ainult wäikesteid muudatusi tuues arwetuses.

Walimise kord on ükswärsjalijelt ette nähtud, samuti wanemate asjaajamine ja wolituste lõpetamine.

Wanema tajuks on ettenähtud nädalas 3 päewapalka.

Seelõu sijaaldab ka peatuüri ettevõtte tööliliste peakoosoleku kohta.

Tähtsam ja olulisem osa on kaitse ja karistustmäärused. Sest tegelik elu on Oestis küllalbatelt tõendanud, et ilma jellea jeadust ei täideta.

Siin on keelatud ettevõtte juhatajale wõi tema asemikule takistada tööliliste wanemate walimise õiguse teostamist ja ametiajajade ajamist; wanema töölepingut wõi murda ainult ettevõtte wanemate nõufoogu wõi tööliliste peakoosoleku nõusolekul.

Ettevõtija wõi wõimust anda ka wahakohtu lahendada. Töölilise wanemaks olemise ajal on keelatud ta teenistustasu wahendada, samuti walimiskomisjoni liikmetel kuni nende ülesande lõpulewiimiseni. Ka wiimajaid ei ole lubatud enne nende ülesannete lõpulewiimist teenistusest walandada.

Tööstusettevõtte juhatajat wõi tema asemikku, kes jüüdlane jelles, et tema töölilswanematele nende nõudmisel jeketust ei annud jündmuse kohta ettevõttes, mis puudutawad töölepingut wõi tööliliste tegevust, samuti jelles, et ta tööliliste wanemate nõudmisel neile ei näidanud raamatuid ja dokumente, mis puudutawad töölepingut wõi ei annud aruannet ettevõtte üldise seisukorra ja tulewiku kawatjaste, kui ka loodetava töötariwiduse kohta, karistatakse arestiga mitte üle 3 kuu wõi rahatrahwiga mitte üle 3000 krooni.

Kui ta tööliliste hulgalijel juurdemõtmisel ettevõtte tegevuse laiendamise puhul, wõi hulgalijel lahtilajimisel ettevõtte tegevuse lõkkutõmbamise wõi tööpuuduse puhul, nõu ei pidanud töölilswanematega ulatuje ja wiisi kohta, wõi jilmas ei pidanud tööliliste wanemate nõuandeid, mis olid sühitud olukorra pehmendamiseks tööliliste walandamise puhul, kuigi neid näpunäiteid wõimalik oli täita ilma, et ettevõtte jelle all majanduslijelt oleks kannatanud, siis karistatakse arestiga mitte üle 3 kuu wõi rahatrahwiga mitte üle kolmeajaja krooni.

Kui ei maksnud tööliliste wanemate nõudmisel neile jeadusega lubatud eritaju wõi ei wõtnud oma kanda wanematele tarwilikke asjaajamise wõi fõnetundide otstarbel, kui tööstuses on wähemalt 100 töölilt, karistatakse arestiga mitte üle ühe kuu wõi rahatrahwiga mitte üle kaheajaja krooni.

Tööstusettevõtte juhatajat wõi tema asemikku, kes jüüdi jelles, et ta takistas tööliliste wanemate walimist wõi tööliliste walimise õiguse teostamist, tööliliste wanemate asjaajamist, samuti kui ta murdis töölepingu tööliliste wanemaga wõi walimiskomisjoni liikmaga enne tema ülesannete lõpulewiimist wõi wähenaldas tema töötasu ilma tööliliste wanemate nõufoogu, tööliliste peakoosoleku wõi wahekohtu loata, karistatakse wangimajaga kuni 1 aastani.

Ilma jelle karistusparagrahwita oleks jeadus, meie olusid arwesse wõttes, jalgroota ning jääks ainult paberile.

Nii üldjoontes jottjalistliku rühma poolt 4. riigifogule esitatud jeaduseelõu jiju. Weel ükswärsjalijemalt ta juures peatuda, ei luba kuukirja ruum.

Töölilswanemate jeaduseelõu jiju ja wastumõtmise kiirus oleneb juurel määrat just ka jellest, misjuures jijuforras on tööliliskuumine, töölilisklassi ühiskõud ning misjuugust mõju juudab ta awaldada.

L. Sohanjon.

Ametiühingute sõjawastane wõitlus.

Järgmine sõda lähineb petroli allikatelt.

Waewalt iiksteiikümmed aastat on möödunud koleda maailmasõja lõpust, mida peeti wiimiseks sõjaks, kuid iikka weel on olemas sõjahädaoht. Kui mitte tingimata ei

tarwitje puhkeda maailmasõda — ka see ei ole wõimatu — siis jashhhtlikud maad ahwardawad maailma iikka urte sõjahädaohtudega. Staalia, Ungari ja Poola ning Leedu

juhtes ei või olla kunagi kindel. Sõjahäda-ohu ärahoidmine on rahvusvahelise töölisklassi jamuti kui iga ühiktu maa töölaliste tähtsamaid ülesandeid. Töölisklass ei võida midagi üheski sõjas, kaotab aga väga palju hulga inimeste elu ja terve kaotamisega, sõdade tõttu piiratakse igalpool poliitilisi vabadusi ja eriti lõigatakse ära töölise majandusliku võitluse võimale. See toob kaasa elu üldise halvemise. On põhjendamatu ka kommunistide lootus, et sõja tõttu võib tekkida sotsiaalne revolutsioon, mis võimaldab töölisklassi vabanemise. Nüüdisaegse sõjatehnika juurim koledus aga on see, et juured maa-alad hävitatakse täiesti mürgaasidega, lennufest võjatatavate mürgkudede lõhutakse kogu linnad. Maa nagu Eesti võib sõja jalgu jäädes kaotada kogu oma rahvastiku gaasijõja koleduse. Ja seda narrim, seda meeletum on, kui kodused kindralid püüavad panna oma ajakirjanduse kaudu rahvast arvama, nagu Eesti riik oma võimaliku sõjavastustusega võiks võidelda oma suuremategi naabrite vastu. Jatkub ainult ühest õhujõudude koondamisest, eriti ühest gaasirünnakust, et sel maal ei hingata enam keegi, mahaarmatud need kõrged, kes on jõudnud põgeneda varem hõireil liikumisriistadel.

Kogu tõttav rahvas, jah, üegi mõistlikud kodanlased, peavad mõistma, et ei ole suuremat häda kui on sõja võimalus. Et sõdade põhjus ei ole kunagi mõnes „kurjas“ naabris ja et juurriikide kapital, millega väikeriigid on väga tugevasti seotud, võib tõmmata ka väikeriigid mõnda soovimatuse juhtumisse, jeda enam kogu töörahvas peab olema valvel, jeda enam, et siin on tegemist loomuliku endakaitsemisega sõdade ärahoidmise teel.

Sõjagi ärahoidmise teel peame olema teadlikud sõja põhjustes. Eks ole ju nii, et sõja ärahoidmine on kõige kindlam sõja põhjuste vastu võideldes.

Maailmasõja tekkimise ja käigu uurimine ühki on annud juba küllalt andmeid nüüdisaegse sõja tekkimiseks. Kes meist usuks veel, et maailmasõda tekkis Austria kroonprintsfi tapmise põhjusena (Sähemalt waata: Karl Rautsky: Kuidas maailmasõda tekkis?) Sähemal vaatlemisel ei olnud sõja põhjusteks muud kui Prantsusmaa ja Saksa-
maa juurtööstuse vaheline võitlus. Kummalgi maal walitjesid juba siis trustid kogu tööstusharude üle, neil ei olnud enam mõistelejaid omal maal, küll aga

piiri taga. Ja peale kõige: Saksa trust wajas Prantsusmaa walitsetawaid Lothringi rauakaewandusi. Saksa wabameelne kodanlane Erkelenz märgib oma etteheites Saksa juurtööstusele veel teise huwitawa asja: Belgia wabrikute ja üegi jõekaewanduste lõhkumise ja Belgia töölise äratoomise Saksamaale; jee mõne maa tööstuse hävitamine on tihti wajaaline juurtööstusele, et mõneks ajaks wabane da mõistelejast, kel jee-ford küll oli kõrwaline tähtsus.

Kui Inglismaa astus maailmasõtta, kas siis prantslaste või wenelaste ülluste jilmade pärast? Ei! Inglismaa walitjetail õlikuningail tooford ei olnud karta mõistlust Prantsusmaa ega Wenemaa poolt, nad walitjesid aga juuri õhuallikaid. Lääne-Mašias, kuhu halikas tungima Saksa wõim. Et mitte kaotada käest jeda tugipunkti, et hoida lahti tee Beršia juurte õlitagawarade wallutamiseks, jelleks Inglismaa wõttis sõjast oša. Ja lõppeks, Ameerika wäed oskasi küllalt karrata jamu mešikusi —, woid jelleks, et mõned juurkapitalistid wõifid teenida rehwastruse ja sõjawarustuse murešemisega ning et ošawõtmine sõjast oli wäga kasulik Ameerika pangakapitalile.

Sõja poliitilised põhjused nõnda ošutuwad ikka enam ja enam majanduslikeks põhjusteks. Ja need põhjused wõiwad tekitada tulewikusti suuremaid sõdu, millest ei wõta oša ainult need riigid, mille juurkapital on huwitatud sõjast, waid ka poliitilisel wälkese kaaluga wälkeriigid, mida sunnib sõtta sama juurkapital. Tuletame ainult meelde, et eriti trusšitikapital püüab tõmmata oma wõimusesse wälkeriike. Walitšeb aga sel wõl teisel teel mõne juurriigi kapital wälkeriiki, siis riik allub ka teatud kapitali juurwale.

Braegu kardetakse peale fahšismi tekitatavate sõdade peamiselt sõdu tooresainete pärast. Sel alal on wõimalik rida kofkupõrkeid raua, alumiiniumi, kautšhuki, eriti aga õli pärast. Mis puutub näiteks õlipoliitikasse, siis wõime welda paljude autoriteetlikkude uurimuste põhjal, et kui tekitab mõne Lääne-Euroopa ja Nõufogude Wene wabel sõda, siis mitte kommunisti waid õli pärast. Ei ole kommunistlik kihutustöö (Inglismaal jee pole leidnud pinda!) mis teeb terawaks Wene-Inglise wastolu, waid hoopis lihtsam asjolu. Wenemaa on õhiallikate poolst kolmas maailmas; kui Wene õli hakati

müüma välismaile Ameerika äri kaudu, tehis hirmus vära, mis lõppes kõigi vahelordade lõpmisega Wene ja Inglise vahel. Võitlus diallifikate ja õliturgude pärast on liig juur, et selle peajoonigi fulgeda käesolevasse kirjutisse. Ernst Reinhard, Schweitzi töölisklassi juht, ütleb: „Metsik iselussriffas röövimise, tapmise, lepingute, lepingumurdmise, diplomaatia, sõja ja vägivalda mitme-laadiline ühistoiming käib ikka petrooliumipoliitika järgedes. Ja nii keerukas on majandusfõda igal ajal, ning need sõdade põhjusted püüvad sama kaua kui kapitalistlik fordfi.

On sõdade põhjusted majanduslikud, siis nende vastu tuleb võidelda ka sellest seisukohast. Ei jattu sellest, kui töölise parteid tarvitavad oma mõju sõjahädaohtude vastu. Siin on tähtis ametiühingute mõitlusala. Ametiühingud on organisatsioonid, mille ülesanded ei ole ainult pistöö vaid töölisklassi majanduspoliitika juhtimine. Ametiühingute ülesanne on kaitsta töölajate huviseid ettevõtjate vastu, võidelda kätte oluforda, et võimalikult juur oja saadavast kajuft langeks töölisklassile endale. Seda ei lahendata lõplikult, kuni on püümas kapitalistlik fordf, kuid ametiühingute suund ometi on kindel: sotsialiseerimise poole, ettevõtete mõitmiseks töölajate kätte. Ja sotsialiseerimine, suurettvõtete ühiskonnastamine, on sellega isegi kultuuriline ja mnt, sest sellega tehakse võimatuks sõdade tekkimine.

Sotsialiseerimise algaste, ütletkime politi-

tiline algaste, sest majandusliku võimuga siin ei ole veel midagi tegemist, on tööstuse kontroll tööstusndufogude kaudu. Selles ei saa olla erandit ühegi tööstuse kohta, ei juurtel ega väikestel maadel. Tööstuse kontroll, oma tööstuse ja maailma majanduselu silmaspidamine on juba ametiühingute asi, ametiühingute asi on selgitada töölise laialistele hulkadele kontferride, trustide ja monopolide olemust, nende ühendust eri riikide vahel. Ei saa olla kõnet ükspäi maa majanduspoliitikast, kõrwale jättes maailmapoliitikat ja „rahvusvahelise“ kapitali. See on vajaline töölise majanduslikuks kindlustamiseks, jeda vajaligem aga veel rahu kindlustamiseks.

Kui tahetakse leida jõud, mis tulevikuks võib teha võimatuks sõja, siis see ei ole midagi muud kui tugewad ametiühingud. Meie ei peatu kõigil ükspäi võimalustel, meie ei näegi neid kõiki ette, kuid üks on kindel: ilma ametiühingute kawatindla tööta ei ole tõelist rahupoliitikat. Meie ei usu Rahwasteliidu töid, meie ei usalda diplomaate ega paberist lepinguid. Kuid peame uskuma huwide lepingut tööliskonnas, rahuaatelise selgitustöö tulemusi ja ametiühingute rahupoliitikat, mis jamal ajal on võitlus iga ükspäi töölise majanduslikkude tulude ja poliitiliste õiguste eest tööstusliku ja rahuaristokraatia võimu kukutamiseks.

Res on huvitatud rahu kestmisest ja tahab võidelda sõja tekkimise vastu mitte ainult sõna vaid ka teoga, see liitub ametiühingusse. Drwusto.

Tööõnnetusi tuleb ära hoida.

Mis sjaalab laewade laadimisel tööõnnetuste vastu mõitlemise konwentfioon.

Läänawusel rahvusvahelisel töökonwrentsil Genfis mõeti vastu ja soowitati kõigile riikidele, kes on Rahwasteliidu liikmed, kinnitamiseks ning elluwõtmiseks

laewade peale- ja mahalaadimisel tegutsewate töölise õnnetuste vastu kaitse konwentfioon.

Kuna see konwentfioon on väga ükspäjalik ja mõrdlemisi pikk, ei saa meie jeda ruumi wäheuse pärast täielikult awaldada, waid piirdume siju kokkumõttega. Usjast huvitatud isikud mõiwad konwentfiooni tektiga tarbeforral tutwuneda G. L. Reskliidu büroos.

Konwentfiooni järgi loetakse laewade laadimise tööks iga tegewust, mis tehakse laewal kui ka maal ühenduses igasuguste laewade laadimisega ja tühjendamisega, wälja arwatud sõjalaewad, ja tööliseks kõiki selle tegewusega ühenduses olewaid isikuid.

Õnnetusjuhuste ära hoidmiseks peamad sadamas ja dokkides olewad teed ja käigud, mida töölised tarvitawad, niimõrd korras, wabad ja pimedal ajal walgustatud olema, et oleks kindlustatud töölise julgeolek õnnetuste suhtes. Gähaohtlikud kohad kaldal, sildadel ja käitudel tulewad piirata wõhemalt 75 sentimeetri kõrguse kaitsewõrega.

Seisab laew koorma pealewõtmiseks mõit

mahapanemiseks jadamajäljal või teije laewa kõrval, tuleb luua hädaohutu ühendus koldaga kas sildade, treppide või redelite abil, millised peavad olema vähemalt 55 sentim. laiad ja niivõisi finnitatud, et nad paigalt ei nihku, ning mõlemalt poolt piiratud vähemalt 82 sentim. kõrgete käsi puudega. Seadused, mis ei vasta konventsiooni nõuetele, tulevad aasta jookkul forda seada. Töölisi ei tohi sundida nõuetele mittewastavaid ühendusabinduusi tarvitama.

Kui töölisi toimetatakse kohale wett mööda, peavad sõiduriistad olema hädaohutud ja warustatud tarwilikkude kaitse- ja päästeabinduudega.

Peavad tööliised laskuma laewa ruumi, mille sügawus on üle poolteise meetri (5 ingl. jalga), tulewad tarwitusele wõtta jellekohased seadeldised kas redelite, treppide või muul näol ja need nii paigutada ning finnitada, et neid hõlbust on tarwitada. Redelid ja trepid peavad vähemalt 25 sm. laiad ja käsi puudega warustatud olema. Raewad, mis neile nõuetele ei vasta, tulewad 4 a. kestes forda seada. On tööliised laewaruumis, ei tohi lahtiseid laewaluube jätta ilma järelwalweta, kui need ei ole wiiratud vähemalt 75—90 sm. kõrguse kaitsewõreaga.

Töötamise ajal peavad olema laewa ruumid ja käigud tarwilikult walgustatud, kusjuures ühtlasi tuleb silmas pidada, et walgustus teiste laewade liikumist ei segaks.

Laewaluukide katted peavad olema warustatud tarwilikkude käepidemetega, mis hõlbustab nende äravõtmist ja kohale asetamist. Neid katteid ei tohi tarwitada miskiis muuks otstarbeks, mis wõiks neid wigastada.

Tuleb eriliselt hoolitseda, et tõsteseadeldised nii laewal kui ka kaldal oleksid tarwilikult kindlustatud ja nende kasutamine ei kujuneks hädaohutuks töölistele. Tõsteseadeldiste juurde kuuluvad osad ja abindud tulewad aegajalt järele proowida nende wastupidawuse ja korrasoleku suhtes ja nimelt: laadimisastid, köied, ketid ja teised finnitused osad tulewad iga 12 kuu tagant põhjalikult järele waadata ja tarbekorral uuen-dada. Liikuvad osad (ketid, traatköied, rõngad, haagid) tulewad järele waadata igakord enne tarwitamist, kui wiimajest proowimiseft on möödunud üle 3 kuu.

Ketid ja teised farnased abindud (haagid, rõngad jne.) tulewad aegajalt uuendada, nimelt ketid ja muud asjad, milliste läbimõõt alla 12,7 mm. ($\frac{1}{2}$ inglise tolli) iga kuue kuu

tagant, jämedamad — iga 12 kuu tagant. Kui neid abinduusi tarwitatakse käsitse-tamiseks, on see aeg poole pikem. Kui kette ja teisi abinduusi parandatakse, tulewad need pärast jeda igakord proowida.

Kraanadel ja teistel tõsteseadeldistel tuleb nähtawalt peale märkida nende kandejõud, samuti tuleb kettidel ja köitel ära märkida nende wastupidawus.

Mootorid, hammasrattad ja nende ketid, elektrijuhed, aurutorud jne. peavad olema warustatud kaitsega, kui nende paigutus ise-eneft ei kindlusta hädaohutust. Samuti tuleb hoida, et aur ei pääseks ruumidesse, kus asuwad tööliised. Masinaid ja tõstemehani-me tohivad kasutada ainult asjatundjad tööli-ised. Tõstemehaniisme ei tohi üle koormata. Nad peavad olema warustatud tarbekorral mehaaniliste koormatuse näitajatega, eriti kraanad muutuma tõstejõuga.

Tuleb töötada farnaste ainete läheduses, mis tööliisele terwislikult kahjulikud või hädaohutlikus seisukorras, samuti farnaste ainete kasutamisel peavad tarwitusele wõe-tama wastawad ettewaatused ja kaitseabindud, millised kindlaks määrab iga maa seadus-andlus.

Sadamajäladel, dokkides ja mujal, kus alaliselt või pikemat aega töötatakse, pe-awad olema käepärast tarwilikud pääste- ja arstiabi wahendid, et õnnetuste korradel saaks kiirelt esimest abi anda. Need wahen-did peavad olema asjatundjate wastuta-wate isikute hoolel, kes tööajal alaliselt jaadawal olgu.

Kaitseabinduusi ja ühenduswahendeid ei tohita omalt kohalt ära wõtta muudu, kui äärmise wajuaduse korral, mille möödumisel need tulewad otsekohe jälle omale kohale asetada.

Kui ajutise töö või mõnda eriliist lae-wade või mõne kaubaliigi jaoks kohalikkude-s oludes on tarwis teha erandeid konvent-siooni määrustest, siis tuleb jellest igakord teatada rahwuswahelisele tööbüroole.

Konventsiooni nõuded tulewad täita kõigi nende laewade juures, millised ehitatakse pärast konventsiooni finnitamist, teiste juures toostatakse need esimesel võimalusel.

Et kindlustada konventsiooni määruste täitmist, tulewad täpselt ära määrata isikud ja asutused, kes on wastutawad nende täit-mise eest, samuti ka trahwid määrustest kõr-walekaldumiste korradel. Määrused ise tule-awad töökohtades nähtawale kohale üles panna.

Tööõiguse ajaloo.

Rooma õiguse järjekindel väljasurumine.

Tööõiguse käik on väga aeglane, laisalt järgneb ta palju karmemale sammujale, nimelt majandujale. Tihedalt õiguse ja majanduse vahel ilmneb eriti selgesti just tööõiguses, sest kogu meie majanduslik elu koosneb lugematutest töölepingutest, millega miljonid töölised end palkavad tööandjate juure ja sellega neile annavad teataval määral valitsemisvõimu enese üle. Tööõiguse all mõistame jeeaga töö-vahekorradade seaduslikku korraldamist. On selge, et majandusele vastavalt on kujunenud tööõigus ja jääb peaaegu arusaamatuks, et praegune tööõigus enesega kaasa veab veel rooma-aegseid jäänuiseid. Muudugi ei ole sarnane mana pärandus põhjendatav majanduslikult, vaid poliitiliselt, mille tõttu meie tööõiguse kujundamisel näeme majanduse kõrval teisti tähtsat tegurit — nimelt poliitikat.

Roomariigi majandus põhjenes juuremalt orjastöö, sellepärast töövaheford juriidiliselt sarnastati asiväärtusega. Orja müüdi, osteti, kingiti ehk renditi kui elutut asja, looma.

Seejama õiguse mõiste inimliku tööjõu rentimisest on säilinud tänapäevani. Veel müüdi mõnel maal meremeeeste palkamist nimetatakse „rentimiseks“ ja isegi 19 aastajaja seadused kõnelesid otjekoheselt tööliste rentimisest. Nii kujunes töövaheford dieiti mõla-vahekorraks, s. t. tööline mõlgnes ettemõtjale töö ja ettemõtja töölistele palga. Peale selle oli töövaheford ka mõimudemahekorraks, sest wanad seadused andsid ettemõtjale õiguse karistada oma töölist. Müüdi on ettemõtjate seaduslik karistamise õigus ammuigi kaotatud, kuid wana kumbe järele ka jutatakse seda praeguigi veel, eriti õpilaste juhtes.

Kapitalism tõi enesega n. n. lepingu- wabaduse ja tööõigusele waba töölepingu. Selle töölepingu järele anti töölistele seaduse ees ettemõtjaga ühesugused õigused. Wormiliselt olid töölistele wabad lepinguid sõlmides. Nii ettemõtjale kui ka töölistele anti täielik wabadus, igal ajal ja

igalihega soomikorral teha töölepinguid, seadus ei takistanud neid kuidagi moodi.

Kuid igasuguse seadusliku ühtluse juures kapitalismi ajajärgul töövaheford jääb ikkagi wõimu vahekorraks seni, kui üksik tööline sõlmib ettemõtjaga töölepingut. Tööjõu ülepaakumine ja tööjõudus teewad ettemõtjale kergeks dikteerida töötin- gimisi oma soomi kohajelt.

Mes siis kui lepingut sõlmivad pooled on ühetugewused, mõib mõimuvahetord kujuneda tõsiseks õiguse vahekorraks. Sellega olekski märgitud moodja tööõiguse arenemise sht.

Silmapaistwamate tööõiguse arenemis- käigu werstatulpadena olgu märgitud järgmised: Moodja tööõiguse tähtsamaks õigusallikaks on käsitööõigus, mille alusel teadlikult korraldati õpilaste, sellide ja teistelt poolt meistrite majanduslik vaheford ning määrati kindlaks kogu käsitööstusliku majanduskorra aparaat. Masinate tuse- tuga purunes käsitööõigus ja algasid rän- gad mõitlused streiki-, koaleerimise- (ühine- mise) ja ühislepingu sõlmimise õiguse pärast, millised kujutavad enesest töölis- liikumise arengu piirikiwisiid.

Selle järele hakkasid tööõiguse normid tungima jeejuugustesse eriseadustesse nagu kaubanduse, tööstuse, mereasjanduse ja mäetööstuse seadused, kuni lõpuks meie päemil hakati töölisorganisatsioonide peale- jurumisel tööõiguslike norme koondama eri seaduskogudesse mõi awaldati nad eriseadustena, nagu wahefohtu, tödaja, kollektiivlepingute, wabritu wanemate nõu- kogude jne. seadused.

Kuid majanduslik elu jaffab arenemis- käiku. Loomulikult ei jaa siis ka tööõiguse arenemine jääda seisma, waid töölisorga- nisatsioonide alalijel kaastegeuwusel ja al- gatujel kerkiwad üles ikka uued ja kauge- maleulatawamad tööõiguslikud nõudmised, mille shtiks panna maksma täielik ühe- õiguslus nii majanduslikul, poliitilijel kui ka õiguslikul alal. — Nijugune on tööõ- iguse arenemise käik.

Kommunistlik ja wabaametiühinguline streigitaktika Uhisriikides.

Wabaametiühingute hiilgaw wõit.

1926. a. läks kommunistidel forda haarata wõimu mõningates New-York'i demokraatide alal töötawate tööliste ametiühingutes. Sellega said nad wõimaluse näidata oma tuuldust ja õpetada „neetud reformistide“. Õppetund kujunes tõepoolest põhjalikuks. Moskwa ülemjuhatajel korraldati New-York'is streik, mis lõppes streikitajate põhjaliku kaotusega ja häwitask täielikult loogu ametiühingu. Kõik olemasolewad rahad raisati kõige lühema aja jooksul otse kottu wal miijil; korraldus streigitajate poolt juttu ja lõppeks kujunes olukord selliselt meelthetwaks, et lootuse kaotanud tööliised pöördusid „neetud reformistide“ poole, kes siis wõtsid üle juhita jäänud asjaajamise ja nägid suurt häda ja waewa, et mitte lasta kottu marjeda loogu organisatsioonil.

Selle katje järele tõusis äge kommunistiwaastane liikumine ja sellega ühes ametiühingute tugewnemine. Samad mantlitegijad, kelle waranduse 3 miljoni dollari suuruses kommunistid 1926. aastal asjatult ära raiskasid, lõpetasid niilühjana, „neetud reformistide“ juhitud hiilgawalt oma streigi. Selle suurstreigi saawutused on hiilgawad. 19.000 streikitajat said lühikesel ja äärmiselt distsipliiniga peetud wõitluse järele asuda uuesti tööle ja andsid veel streikitajatele kaastööliste kaotamiseks korjanduse teel kogutud 200.000 dollari.

Ametiühing selle streigi kaudu sai mõju avaldada, et töötute kinnituse küsimus ja palgakõrgendus ühe aasta wälkel wõetaks arutusele järgmise 3-me aastase lepingu sõlmimisel. 40 tunniline töönädal jääb endist miijil püsima. Ettevõtjad pidid loobuma oma 42 tunnilise töönädala nõudmisest, samuti tükitöö nõudmisest.

Miilise korra ja distsipliiniga peeti wõitlust, selgub juba sellestki, et streigi lõpetamise tingimuste hääletamisest wõtsid osa peale 16.094 organiseeritu veel 3.000 tuhat organiskeeritut. Minult 358 waidlesid nendele wastu, 265 — jäid erapooletuks. Siiski warem pole hääletamisest wõtnud osa nii suurt loogu. Sealjuures kommunistid, kes praegu alganud suurt sõjakäiku sijemise demokraatia heaks ametiühingutes, 1926. aasta streigi puhul keeldusid ühtegi küsimust andmast üldiseks õhustamiseks.

Täna wõitluse aasta streigi lõpp ei kindlustanud ükki ametiühingut enmast, waid tõi paljugi kommuniste tagasi „reformistlikusse“ organisatsioonile. Arwustad ettevõtteid, kus kommunistlikud tööliised olid enamuses, ja kes nüüd streigist osa wõtsid, on õhustanud tagasi tulla demokraatide alal töötawate tööliste ametiühingutesse. Seal ta siis on jee teooria ja praktika!

Moskwa ja inglise ametiühingud.

Uued wõtted tarwitusele.

Wõitluses wabade ametiühingute wastu, tarwitas Moskwa seniajani Inglismaa suhtes erilist taktikat. Aga et inglise ametiühingud sellest end kuidagimoodi ehitada ei lastnud, siis nähtawasti kawatsetakse loobuda jääraste ümberkäimise eri retsepti järgi. Sgatahes Moskwa piilib nüüd Inglismaal, mis senini on lõhkimisest puutumata jäänud, hakata häwitama ametiühinguid organiskeerimata ja distsipliinita tööliiskuldade abil. Inglise ametiühingute liidu kuukiri „Industrial News“ teatab sellest järgmiselt: „Inglise kommunistid on Kommunistliku Internatsionaali täidejaatwast komiteelt

Moskwast saanud nähtawasti samajuguseid „instruktsioone“, nagu neid ette kirjutati Saksamaale. „Prawdas“ öeldakse, et praegune inglise tööliiskalitus takistawat töökonfliktide arwu ja sellega üheskäänna kõrgendatud libedusmeeleolu kaotamist; tööliiskalitus asutawat ainult kapitalistliku rahisooniseerimise agentuuriks ja otsekoheseks tööliiskalitus töölise meel suuremaks kurnamiseks. Arwustades eelolewaid töötuliseid ja „reformistlikudes“ ametiühingutes walitsewat opositsioonilist meeleolu rewolutsiooniliste tendentside suhtes, Kommunistliku Internatsionaali Täidejaatwast Komitee soowitab orga-

nijeerida igajuguste tööstustulide korral „wõitluskomiteesid“. Nendes „wõitluskomiteedes“ olgu esitatud kõik tööliised, hoolimata sellest kas nad kuuluvad ametiühingusse või mitte. Need komiteed peavad vastu töötama tunnustatud ametiühingutele.”

Sellal kui Wenemaal ükski tööline ametiühingutesse kuulmata ei leia tööd, peavad

wäljaspool Wenemaad töökonfliktide lahendamist juhtima isikud, kes isegi ühtegi ametiühingusse ei kuulu. Ahastades oma kokkuvõtet ja kommunistliku ametiühingulise liikumise juures, Moskwa ei tea enam milliseid abinõusid kasutada? Minu loetus: mida hullemini kommunistid talitavad, jeda kiiremini läheneb nende lõpp.

Kaaweri ja Ko häbistaw mürgel.

Ametiühinglased, kaitske ühinemise wabadust.

Tallinna puutöölise ametiühing korraldas 8. septembril „Bandorini“ jaalis organiseerimiskoosoleku Tallinna puutööliskomiteele. Ametiühingu juhataja kutjel kõneles jms L. Johanson tööliikumise arenemisteedest. Kõne oli kõigiti huvitaw ja pakkus ülevaate ametiühingulistest ülesannetest.

Kahjuks ei möödunud aqa see organiseerimiskoosolek wahetuhtumisteta. Veel enne kui kõneleja sai lõpetada esimest lauset, hakkasid 15—20 inimest Gesti Tööliste Parteiisse kuuluwa riigikogu liikme Kaaweri juhatusel jaalis wilistama, trampima ja karjuma. Mis tundis neid inimesi, kes ütlevad end ka tööliikumisest huvitatud olemat, ajuma takistama puutöölise ametiühingu organiseerimiskoosolekut, jäi arusaamatuks. Nagatahes seltsimees Johansonil kõne ei wõinud jaks põhjuselks olla, sest mürategijad ei kuulunudki jeda, waid ajusid, nagu öeldud, kohe algal takistama koosolekut.

Minufene, mida nende tegevusest järeldada võib, on see, et nad warem kokkuseatud kawa järgi tahtsid igal tingimisel ajada nurja puutöölise organiseerimiskoosolekut, wõi teiste sõnadega püüdsid wõtta puutööliselt ühinemise wabadust. Niisuguse teoga on jeni mel hakkama saanud ükski et-

tewõtjate agendid wõi teineford ka tagurlike koalitsiooni walitjaste sijeminiistrid. Nüüd on neile lihts tulnud ka Gesti Tööliste Partei. Sellepärast peame oma kohuseks teha teatawaks kõikidele ametiühingutele, kes korraldavad organiseerimiskoosolekuid, et nad aegjasti wõtaksid tarmitule abinõud oma koalitsioonidajuse kaitseks ettewõtjate agentide ja Gesti Tööliste Partei liidri Kaaweri wastu.

Tallinna puutöölise organiseerimiskoosolekul tehti jeda nii, et määrati ametiühinglastest ja tööliisportlastest korrapidajad, kes seaduslikkude abinõudega toime taksid mürategijad usje taha, mille järele peeti koosolek rahulikult lõpuni.

Gesti Tööliste Partei juhtivate tegelaste talituswiis, mis ettewõtjate juureks röömiks juhitud ametiühingulise jõu koondamise wastu, on kõige waljemini hukkamõistetaw. Kas võib mel kellelegil kahtlust olla, et Kaaweri 8. septembri rünnak on waenukinda heitmine kogu Gesti ametiühingulisele liikumisele. Sellest päewast peale ei tohi jeda meest, kui tööliste ühinemise wabaduse waenlast, enam jallida ühelgi ametiühingulisel koosolekul; tema ja ta juhitud partei on jeadnud end wäljaspoole ametiühingulist liikumist; oma tegevusega on nad jaanud ettewõtjastonna agentideks.

Ametiühingulise wõitluse kultuurilisest mõttest.

Kapitalism on töölt mõtnud ta hinge. Isegi siis, kui töö wastab tegija kalduwustele ja tundub talle huvitawana, isegi siis puudub tööl jügawam mõtte, hingestus, jekt töö tehakse materjalise otstarwega: ta on tarwilik ettewõtjale kaju saamiseks ja tööliisele ülespidamise nõutamiseks.

Mida kapitalistlikumaks muutub ilm, jeda enam kaotab töö hingelise mõtte.

Millisel määral kapitalism on labastanud töö ilmneb eriti kurtwalt, kui wõrrellda nüüdisaja töö iseloomu esimese kooaga, mida inimesed tegid paljude aastajadade eest lihts inimkonna arenemise ajajärgus.

Uuema etnograafia järele oli inimkonna esimene töö kunst, kunst muidugi mitte meie moodjas arusaamises, vaid tollele ajale vastav. Teadus on jõudnud üksmeelsele otsusele, et inimene oma põhi-olemusel, oma loomu poolest ei ole ainult armetu kajutagaajaja olemus, milleks teda jeniini peetud. Ta polenud ürgajal mitte ainult ühefülgne praktiline olemus, vaid kunstikalduvustega isik. Ta ürgtunng oli „lihtjameelne kunstipärane kaunistamistunng“.

Et kaunistamine jündis warem kui riietus (jeda tõendawad kõik etnograafid) — ütleb ise juba kõik. Esimese töö olemus oli jega kunst. Ta oli määratud ehtinijeks, teha maalimijeks — tätowerimijeks.

Ja kui ilmusid esimesed riided, siis kandjaid needki weel kaunistamije iseloomu. Inimene tahtis olla ilus, ta tahtis meeldida. Nagu lind kewadel paaritades meeldida püüab oma kauni trallitamije ja kaaluga, nii inimenegi wanal ürgajal ei wäljendanud oma olemust ainult warade korjamises ja ei leppinud ainult täisjöödud kõhuga, waid püüdis leida ilu.

Sellest lihtja inimese iluottinguist wõrjusidki esimesed käsitööd. Muinasaja inimeste asukohtades kaewamiji tehese on leitud wärwilit maad, millega ürginimene wärwis oma teha ja peenikesi tule-

fiwi — noakesi, millega ta end tätoweris.

Kõik need teaduslikkude uurimuste tulemused annawad küllalt huwitawat materjali jellele, kes otsib inimese olemuse loomuliku mõtet. See mida nõuame elust, on ürgajast saati olemas inimloomuse enese loomuses. Elumõte ei ole igapäewases leiwamures, elu mõtte on ilus, läbielamustes, kultuuris. Ka meie tahame kunsti, muidugi mitte enam jäärast nagu ürginimene, waid meie ajale vastawat.

Mida enam inimene wabaneb igapäewase leiva muredest, jeda enam juudab ta elada oma õiget elu. Mida paremini on ta kindlustatud majanduslikult, jeda kergemini juudab ta anda oma elule esteediliskultuurije ilme.

Nagu ürginimene oma olemust wäljendas mitte materjaalses kajas, waid primitiiv-waimlijes iluottingus, nii on ka moodja inimese olemuse nõue kultuur, ja tema sotsiaalne olukord olgu jarnane, mis wõimaldab talle kultuuri jaamutamije. Kui elatisalamäärä ei mõeta muud kui ehualalhoiuks tarwilik määr kartulid ja leiba, siis on see nõue wastolus inimese põhi-olemusega. Elatiminimumis olgu ettenähtud ka kultuurikohustus ja wõimalus kultuurilijest elada. Sellele kultuurikohustusele õigust nõutada ongi ametiühingulijese töe waimlijese mõtte ja sihu.

Jaapani ametiühingulijese liikumijese seisukorraft.

Wõitlus ametiühingute tunnistamijese pärast.

Seltimeses Matjuoka, Jaapani ametiühingulijese liidu abiesimeses, wiibis hiljuti küllalijena Sassa ametiühingulijese liidu juhatusel koosolekul ja ehtas jelpühul huwitawa ülewaaete Jaapani ametiühingulijese liikumijese praegusest seisukorraft. Jaapani ametiühingute liit (Kodo Sodomei) on Matjuoka ütelijese järgi weel hoopis arenematu. Tal on praegu ühtekokku 40.000 liiget, jest kaks mere-meesteühingut, kellel liikmeid oli enam kui praegusel liidul, astusid hiljuti liidust wälja. Sgatahes ei olla need 2 organisatsiooni Kodo Sodomeist lahjunud põhimõttelijese wastolude pärast, waid silmapilgu kaalutlustel, mis-pärast olla lootä nende peatjet tagasitulekut. Kõige juuremaid ühinguid moodustawat metalli-, tekstiili-, mäe- ja transporditöölijese. Kui tugew on kommunistlik ametiühinguline liikumine arwudes on raske öelda, jest

nad töötawat pörandä all. Nende moraaljese ja agitatsioonilijese määrä mõju massijele on jamuti raske kindlaks teha.

Palga- ja töötingimustest kõneleb Matjuoka järgmist: õppinud töölijese kõige õnnelikum ülemkõht saab 9-tunnilijese päewatöö eest umbes 3 yen'i (600 marka). Aga eluülespidamine on wäga kallis. 4 liikmelijese perekonna korralitüks elatamijeks on waja 100 yen'i s. t. 20.000 marka kuus, jellepärast paljud töölijese töötawat päewas kuni 12 tundi. Naistöö on üsna laialt tarwitusel. Suuremalt jaolt naised on töös õppimata töölijesena, kus mehed teeniwad keskmijest ainult 280 marka, naised aga ijegi kuni 140 m. Muidugi on seegi palj kõrgem kui naistöölijesel Inglis-India tööstuses, kuid ei tohi unustada Jaapani kallist elu.

Sotsiaalkinnituse ajal on esialgu maksew

ainult haigusfennitus. Haigusfennituse fa-
juks annab tööline omast palgast 3% ja ette-
wõtja jama palju, kuna riik peaaesjalikult
kannab asjaajamise kulud, andes toetust meie
rahas 800 miljonit marka aastas.

Seaduslikult on kindlaks määratud, et
lapsi võib tööle wõtta ainult 14 aastast ala-
tes ja mäetööstuses 16 aastajelt. Töötatöö-
liji arwab Matjuoka Jaapanis olemat umbes
300.000. Täpseid andmeid ei ole, sest Jaap-
anis pole ametlikku töötute statistikat.

Töötatöölise kaitsest kõneledes, ettemõtjad
hiilivad asjast mööda mainides, et maal, kus
alles maffem juurperekonnad ei ole waja
riiklikku teotust, waid perekonnad ise hoolit-
jegu oma töötute perekonnaliikmete eest.

Kõige hädawajalikumaks, teiji probleeme
warjawaiks, peab Matjuoka Jaapanis praegu
ametiühingute tunnustamise küsimust. Et
ettemõtjad ametiühingute wastu jõidwad,
on enesest mõistetaw, kuid samuti waenulikelt
juhtuwat neisse ka Jaapani walitus.

Ametiühingute kawatsusi organiseerimise alal.

Suurem osa G. L. Refkliidu kuuluwast
ametiühingust on tõijelt kinni haaranud G.
L. Refkliidu üleskutjelt, ajuda septembri
kuust peale korraldama energiliseit ameti-
ühingulist organiseerimistööd.

Siin olgu äramärgitud jeni kindlaksteh-
tud ühikute ametiühingute kawatsusi organi-
seerimistöö alal.

Tallinna puutöölise ametiühing

korraldas esimese organiseerimisfoosoleku
puhkepäewal 8. septembril. Kõneles jms L.
Johanfon „Töölisklassi mõitlusteedest“. Sep-
tembri lõpupoole kawatses L. B. ametiühing
weel ühe kõnefoosoleku korraldada. Ühtlasi
laotati ametiühingu poolt 2.000 ekf. G. L.
Refkliidu poolt wälja antud propaganda lend-
kirja Tallinna puutööstuse ettemötetes, ja
korraldadakse kihutustööd ettemötetes eriliste
ühingu usaldusmeeste ja töölise wanemate
kaudu.

Tallinna metallitöölise ametiühing

kawatses korraldada organiseerimise eesmä-
riga kõnefoosolekuid: Sadamatehastes,
Kruuli, Sõmarise ja Wiwa ja Ko. tehastes,
o.-ü. „Mootori“ autobusside parandustööko-
jas, posti peawalitjuse kehttöökojas ja peale
jelle wäiksemate töökodade töölisele erikoos-
olekuid G. L. Refkliidu ruumes ja võimaluse
korral „Kunglas“.

Tallinna rätsepatöölise ühingu

kawatses pidada organiseerimisfoosolekuid
oktoobri kuul.

Tallinna toidu ja maitsainete töölise ametiühingud

kawatseswad kokku kutsuda ühise organiiseeri-
misfoosoleku kõitide mainitud ala ameti-
ühingute osawõtul.

Tallinna nahatöölise ametiühing

kawatses septembri lõpupoole korraldada

juurema kõnefoosoleku kõigile Tallinnas
asuwaille nahatöölisele.

Üle-Gestimaaline meremeeste liit

kawatses organiseerida Pärnus osafonna.
Kuna aga praegu kõik meremehed weel laiali,
on võimalik jeda teostada sügijepoole kui
laewad tahweforteritesse jääwad.

Tartu nahatöölise ühingu

korraldab kõnefoosoleku 29. septembril. Sa-
mal päewal korraldab ka Tartu rät-
sepatöölise ametiühingu. Mõle-
mal foosolekul jaab kõnelema jms G. Zoon-
nas. Esimene foosolek on kell 10, teine arwa-
tamasti kell 3.

Tartu puutöölise ühingu

on moodustanud juusjonalise kihutustöö kor-
raldamiseks usaldusmeeste wõrgu. Samuti
korraldab ametiühing ka 22. septembril
kell 10 hom. Tähe tän. 13 juurema kõnefoos-
oleku.

Pärnu Töölise ühingu

kawatses moodustada usaldusmeeste wõrgu,
wäljatöötada juhtnõõrid usaldusmeestele ja
töölise wanematele ja korraldada referaate
ja foosolekuid. 31. augustil korraldas B. L.
ühing laiema töölise wanemate ja aktiivse-
mate tegelaste foosoleku, kuit oja wõttis ka
G. L. Refkliidu esimene J. Piiskar. Koo-
solekul arutati organiseerimise võimalusi
Pärnus.

Gestimaa Tööliseühingute Refkliidu

algatusel on mitmel pool ametiühingud asu-
misel. Nii on ametiühingute asutamine käsil
Kohlas, Antslas ja paljudes kohtades maal.

Refliku jee käesolewal sügijel nii energil-
selt alatud ametiühinguline organiseerimis-
töö ka tahwel edasi, toogu uut jõudu ameti-
ühingutesse ja uut usku oma jõusse, mis on
eeldusjeks edaspidisele tagajärjerikkale tegu-
semisele.

Sisemaiselest ametiühingulest.

Tööliswanemate nõukogu

ellukutsumiseks on eeltööd käimas Tartu Töölisühingute Refkliidul. Kuna ettevõtjate poolt järjekindlast tööliswanmaid pommitatamise, on viimaste loodumine hädavajaline. Kõige kurvem on aga see, et väga paljudes töökohades tööliswanemad üldse puuduvad. Seda peab parandama. See on aga võimalik vaid tööliste ühemeelsel nõudmisel, jellepärast peaksid töölised igas ettevõttes astuma tarvilikud sammud tööliswanema valimiseks. Teatud parandust toob kindlasti tööliswanemate nõukogu ellukutsumine, kes võib harvilikke näpunäiteid anda jne.

Tartu Töölisühingute Refkliidu

juuriumides — juurivaed ja juurivaal — lõppes tegevus 7. sept. aiafontserdiga. Kontserte korraldati juve joofful mitme ühingu poolt igal laupäeval kofku 15. Osavõtt oli eranditult väga elav. Talveruumides avatakse hooaeg 14. jhp. Ed. Wilde „Nijuhanna“ ettekandega Tartu Töölissteaatri jõududelt. Samuti hakatakse talvel laupäeviti järjekindlast segakavade ja teisi õhtuid korraldama.

„Töölise Häält“

ametiühingulaste häälkandjat kavatsetavad mitmed Tartu ametiühingud tuleval aastal kõigile oma liikmetele tellida.

Tallinna toidu ja maitseainete kutseala töölise ametiühingud ühinewad.

27. sept. Gestiina Töölisühingute Refkliidu kofkufutjel arapeetud Gesti Toiduainete Töölise ametiühingu, Tallinna toidu ja maitseainete töölise ametiühingu ja Tallinna leivatöölise ühingu esitajate koosolek pidas üksmeelselt hädatarvilikuks kõigi mainitud ametiühingute loodamise ühte ühinguks.

Et ärastada mahetõrivate teravõnemist ühikute ühingu liikmete vahel, õjustati ajutada uus ametiühing, kuhu kõigi ülalnimetatud ametiühingute liikmed ühes ametiühingute warandustega üle läheksid.

Uue ametiühingu põhikirja väljatöötamiseks waliti komisjon, milline juba korra koos käinud ja kawatsetama ühingu põhikirja üldjoontes läbiwaadanud. Peale lõpuliiku põhikirja läbiwaatamist esitatakse see

praegu tegutewate ametiühingute peakoosolekutele wastuõtmiseks.

Uue ametiühingu nimeks oleks: Gestiina Toidu ja Maitseainete töölise ametiühing.

Tartu Erikitöölise Ühingu

viimajel üldkoosolekul, mis peeti käesolewa kuu algusel arutati peamiselt ühingu sisenise ellu puurtuwaid küsimusi.

Esperanto kursused Tartus.

Tartu Noorsootöölise ühingu Esperanto klubi korraldab oktoobri kuul esperanto kursused algajatele. Esperanto järjekindel lewinemine teeb tema tundmise tarwilikuks igale ametiühingulasele. Sellepärast võtku Tartu ametiühingulased kursusest elawalt osa. Osavõtjaid registreerib sms A. Stein.

Ametiühingute tegelaste kursused Tartus.

Järjest suurenen ja laienen ametiühingute tegevus wajab ikka ja ikka uusi tegelasi. Ametiühingute tegelaste ettevalmistamiseks korraldab Tartu Töölisühingute Refkliit ametiühingulised kursused, kus käsitamist leiawad kõik alad, mis tegelikult ametiühingulajel ees on. Kursus algab oktoobris, et teada saada organiseerimisekuu tulemusi, mis töötab uusi osavõtjaid anda.

Tööliskirjanduse müügilaau

awab oma ruumides Tartu Töölisühingute Refkliit ligemal ajal.

Wälismaiselest ametiühingulest

Tihedam sibe Rah. Tööbüroo ja ametiühingute wahel.

Rahwuswahelise Ametiühingute Liidu büroo juhataja sms Staal, ajus septembri kuu algul oma uuele kohale Rahwasteliidu tööbüroo töölisorganisatsioonidega sibe pidamise osakonna juhatajaks Genfi.

Sms Staali ümberasumine Genfi tähendab Rahwuswahelise Ametiühingute Liidule ühe kõige töömehe kaotust, kes R. A. Liidu uuestimoodustamisest peale 1919 a. mahetpidamata wastutusriffal kohal R. A. S. sekretariaadis on asunud. Rahwemata aitab suur wilumus, mida tema selle aja joofful on omanud ja kontakt rahwuswaheliste ametiühin-

gute juhtidega ja kutsejefretäridega, tulemi-
kus juurelt kaasa wahetordade wäljafurunda-
mijeks ametiühingute ja rahwuswahelise töö-
biuroo wahel.

Kas Inglismaa willatööstuses tulemas suurstreik?

Teadupärast inglise willawabrikandid
nõudsid jël aastal uuesti wähemalt ferge-
mate riiete kaitset tollide abil. Selle küsi-
muse kaalumijeks ajutatud komisjon on nüüd
juulikuus esitanud otsuse, mille järgi tolli-
nõudmine leitakse digustatud olemat ja pee-
takse joomitawaks wõtta tollikaitse alla ijegi
rašteid willaseid riideid kui ka willaseid
meeste- ja naisteriideid. Kuid ettemõtjatel
ei ole ses juhtes siiski suuremaid wäljawaa-
teid, sest nii walitus kui ka parlament on
laiaulatuslikumate kaitsetollide wastu.

Nüüd on ettemõtjad kogu willatööstuses
alanud uut pealetungi ja nimelt
palkadele. Ei saa kuidagi öelda, et nende
joomid, oleksid tagasihoidlikud. Nad nõua-
wad kõigepealt põhipalkade wähendamist
10% wõrra; siis taheti palga wäljaarwamisel
wähendada elumakkumuse indeksarwu 160-ni.
Siljemini „olid nad nõus“ palkade wähen-
damijega 9,09% wõrra. Willatööliliste ameti-
ühingute esitajad läksid läbirääkimistel nii
kaugese, et olid nõus palkasid kärpima 7½%.
Kuid sarnane ettepanek liikati ametiühingute
esitajate koosseisul tagasi ja läbirääki-
misi pidawatele tööliliste esita-
jatele tehti kohuseks, nõuda
ettemõtjalt wahetõhtu asu-
tamist.

Wahetõhtu otsus inglise puuwilla- wõitluses.

Wahetõhus, kelle walisid töölised ja töö-
andjad, et kindlaks määrata palgad puu-
willatööstuses, otsustas 22. augustil pal-
kasid wähendada 6,4%. See on täp-
selt pool sellest, mida nõudsid ettemõtjad.
Et mõlemad pooled juba ette kohustusid
wahetõhtu otsust tunnustama, siis on see
nüüd ka makset. Uusi palkasid makseti esi-
mest korda 2. septembril. Töö ise algas
juba 19. augustil.

Mainimismäärt on asjaolu, et wahetõ-
htus põlnud ühte giteks tiiltöös-
tuse esindajat. Tõhtu esimees oli ju-
rist, tööandjad olid raua- ja masinatööstus-
test ja mõlemad tööliliste esitajad raudteetöö-

liste ametiühingule lähedal seiswatest ühin-
guteft.

Ettimehe jेतetuje järele olla wabrikanti-
del korda läinud selgeks teha ja põhjendada
palkade wäendamise tarwidust. Kuid wa-
hetõhtu arwates ei ole palgawäendus ai-
nufe tee inglise puuwillatööstuse seisukorra
parandamijeks. Sel puhul tahassime
meele tuletada, et Inglismaal
peale jōda tekstiiltööstuses
kui ka teistes tööstustes on ja-
geli palkasid kärbitud, kuid ma-
janduslik oluford pole selle
läbi juugugi paranenud.

Nagu kuulda, on Inglise walitus mää-
ranud antefekomisjoni, kellele ülesandeks
tehtud puuwillatööstuse oluforda põhjali-
kult selgitada. Wõimalik, et komisjoni töö
lõpetamisel, mis iffagi mõned kuud kesta
wõib — palgaküsimus uuesti kerfib päewa-
forda.

Ameerika ametiühingute liidu seisukorraft.

Ameerika ametiühinguline liit (A. J. of
L.), kellel 1920. aastal oli 4.078.740 liiget,
kaotas samuti nagu ametiühingud Euroo-
pasft, järgnewatel aastatel hulga oma liik-
metest. Kuni 1924. aastani langes liikmete
arw juba alla 2.865.979. See tagajärgumise
aeg püüis küllalt kaua, kuni 1926. aastani
(2.803.966). 1927. a. ja 1928. a. ei tõu-
snuud liikmete arw jellafel määräl nagu
jeda loodeti, mispärast ka Ameerika ameti-
ühingute kongress 1928. a. erilijelt liikmete
kõsimuse päewaforda wõttis ja ülesjeadis
nõudmise „liikmetearw kahetordjeks“. Mis
puutub ametiühingute liikmetearwu juhtu-
mist ühendriikides üldise töötawatesse töölis-
tesse, siis wõib „American Labor Year Book“
andmetel kindlaks teha, et 1925. a. oli üldise
33.897.000 palgatöölisft. Sellega on organi-
jeeritud töölisi umbes 8,4% (Saffamaal
58,6%).

1926. a. aruande järele on Ameerikas:
õppinud töölisft 4.914.651, poolõppinuid
6.384.567; õppimata töölisi aga 11.072.171;
kontoriametnikke jne. 5.638.144; käsitöölisi
1.608.488; avalikus teenistuses olewaid
658.351; teenijaid 2.434.123. Pää on siis
kõige tähtsam grupp õppimata ja poolõppi-
nud töölised. Seni on aga Ameerika ameti-
ühingute liidu peafühiks olnud õppinud töö-
liste organijeerimine.

Masin ja tööline.

Üks mees ja kaks poijikest teevad masinaga 1.100 käsitji tetraja töö. Üks mees teeb 50 kangru töö masinaga.

Sitji trükkija masin on 1.500 töölijest ainult ühe ametisje jätanud. Üks masin ühe inimejega teeb päewas niijama palju hobuje-raudu, kui 500 jappa käsitji.

500 inimejest, kes enne tööd leidjid faemeskis, on 499 töö faotanud moodjate masinate siisejeadmiisel.

Üks naelamasiin asetab 1.100 inimest.

Paaberitööstujes on masin 95% töölijesi lahti lajknud.

Üks mees wõib teha masinawid tarwitades niijama palju pottisid päewas, kui 1.000 potjappa käsitji.

Laewade laadimisel ja tühjendamisel teeb üks mees masinate abil 2.000 mehe töö.

Sarjunud uurmaaker wõib masinate abil aastas 250—300 kella teha, nii 85% käsitji töötajaid tööta jättes.

Masinate abil wõib üks inimene päewas puuwillaft riidet teha 250 inimeje tarwis, wilaft riidet 300 tarwis, kingu ja jaapaid 1.000

tarwis, leiba 200 tarwis. Siiski tuhandatel ei jätku riidet, jalandusid, ega leiba. Millest jee tuleb?

Üks New-York'i uurimawabrik teeb aastas 511.000 uuri, i. o. 2—3 uuri minutis. Rätjappaaris wõib üks mees elektriabil lõigata päewas 500 ülikonda. Carnegie teraje tööstujes 8 meest teevad elektri abil 300 inimeje töö. Tuletikumasinaga lõikab poijike päewas 10 miljoni tikku. Uuemad teljed käiwad lõunatumnil ilma inimejeta ja 1½ tundi peale wabriku fulgumist töötawad nad automaatjelt edasi.

Need on üljfikud näited tuhandate jeaft.

Käesolewal põlwel on lahendada ülesanne: Kuidas ühendada meie wõimisi ja tarwidusi nii, et ei ole jõu raiskamist, ega puudust, et masin ei oleks töölijesi waenlane, waid sõber. Kui see ülesanne dieti lahendatud, siis on selge, ei ole wäsinud, üle töötanud inimeji, ei ole waesust ega nälga, ei ole warast ega hulgust. Seda ülesannet juudab lahendada ainult töölijesliikumine, pannes maksma jobfialistliku korra.

Mintel M.

Ärgu puudugu ametiühinglase laualt

E. Joonase

Ametiühinglase käsiraamat

Ametiühingud,

nende ülesanded

ja wõitluswahendid

Eestimaa tööliühingute Keskliidu kirjastus 1927 a. Müüwad kõik Keskliitu kuulwad ühingud ja Keskliidu büroo Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.

Hind kõigest 50 senti.
126 lehekülge suur.

Wastutaw toimetaja J. Piislar.

Wäljaandja E. Tööliühingute Kesklitt.

Kirjastuse o.-ü. „Läht“ trükk, Tallinnas, W. Pärnu mnt. 31.